

**АНАЛИЗА ПОКАЗАТЕЉА ЗДРАВСТВЕНОГ СТАЊА СТАНОВНИШТВА НА
ТЕРИТОРИЈИ ПИРОТСКОГ ОКРУГА ЗА 2011.год**

Територија Пиротског округа простире се на површини 2761 км² на којој је према процењеном броју из 2010г. живи **95193** становника. Становништво пиротског округа дистрибуирано је у четири општине: Пирот, Димитровград, Бабушница и Бела Паланка. Према попису из 1991.год на подручју пиротског округа живело је 116899 становника, што показује да се број становника између пописа смањивао. Присутна је појава перманентног смањивања броја становника у посматраном периоду.

Пратећи процењени број становника по општинама на територији округа за 2010 г. запажа се да је број становника на округу мањи за 10.461 у односу на процењени број у 2002 г. (таб.бр1).

Табела бр.1. Број становника у пиротском округу на основу пописа из 1991г. и 2002 г .
и процењени број становника у периоду од 2006 г до 2010 г.

година	Пирот	Димитровград	Бабушница	Бела Паланка	Округ
1991	67658	13448	19333	16447	116899
2002	63791	11748	15734	14381	105654
2006*	61578	10964	14222	13369	100133
2007*	60966	10765	13849	13101	98681
2008*	60376	10566	13436	12845	97223
2009*	59825	10407	13036	12593	95861
2010*	59565	10359	12754	12515	95193

*процењен број становника

Састав становништва према полу и старости

Према попису из 2002 год. на територији пиротског округа било је 576 особа мушког пола више у односу на број жена. Већи удео мушког становништва је показатељ позитивног маскулинитета, а стопа маскулинитета износила је 1010.

У 2010г. присутна је појава већег удела женске популације од мушке у укупном броју становника (за 1285), тако да је вредност негативне стопе маскулинитета - 973,3 (табела бр.2) .

Табела бр 2. Полна структура становништва пиротског округа у периоду 1991-2010 г

Година	Мушко		Женско	
	Број	Процент	Број	Процент
1991	58948	50.4%	57978	49.6%
2002	53115	50.3%	52539	49.7%
2007*	49813	50.5%	48868	49.5%
2008*	49149	50.6%	48074	49.4%
2009*	48545	50.6%	47316	49.4%
2010*	46954	49,3%	48239	50,7%

Старосна структура становништва пиротског округа, према попису (процењеном броју) у периоду од 1999 г до 2010 г , показује перманентно смањење учешћа најмалађе популације (0 –14 год.), и померање према старијим годиштима. Учешће најстаријих (50 и више) много је веће у односу на заступљеност млађе популације.То значи да је биолошки тип становништва пиротског округа по Sundberg-u- регресиван.(таб.бр.3) Према процени становништва из 2010.године у структури становништва категорија деце од 0-14 год. заступљена је 12,6% (мање од 20%), а становништво старије од 50 година 45,0%.(више од 30%) (таб.бр.4)

Табела бр.3 Становништво на пиротском округу по старосним групама 1991- 2010 год

Година пописа-процењен број*	0-14 година	15-49 година	50 + Година	Укупан број становника
1991	19325	51038	46536	116899
2002	14449	46619	44586	105654
2008	12610	41419	43194	97223
2009*	12252	40670	42939	95861
2010*	11968	40341	42884	95193

Табела бр.4 Старосна структура становништва пиротског округа по *Sundberg-u* према попису (процени*) 1991-2010 г.

Година	0-14 год.(%)	15-49 год.(%)	50 и више (%)
1991	16,5	43,7	39,8
2002	13,7	44,1	42,2
2008	12,9	42,6	44,4
2009*	12,8	42,4	44,8
2010*	12,6	42,4	45,0

Наталитет

Наталитет-је показатељ природног кретања становништв. Мери се стопом наталитета која представља однос између броја живорођене деце на једној територији у току једне године и укупног броја становника на посматраном подручју средином године. Сматра се да је стопа наталитета неповољна, када су вредности ниже од 12 промила.

Табела бр.5 Кретање стопе наталитета на подручју пиротског округа у периоду од 2004-2011 год.

Година	Број живорођених	Стопа наталитета
2004	780	7,4
2005	695	6,6
2006	660	6,2
2007	663	6,6
2008	596	5,9
2009	628	6,5
2010	605	6,3
2011	575	6,0

Анализа кретања стопа наталитета на пиротском округу у посматраном периоду показује:

- наталитет становништва пиротског округа је низак, јер се број живорођених из године у годину смањивао. Стопа наталитета је неповољна јер су вредности испод 12 промила
- присутан је тренд сталног опадања вредности стопа од 2004 до 2008 год, док се у 2009 год бележи блажи пораст. Стопа наталитета је поново у паду од 2010 год.

На наталитет утичу многи фактори: структура становништва према полу и старости, социјално-економски услови, квалитет живота, традиција, култура, психолошки фактори и други.

Природни прираштај

Показатељ је природног кретања становништва и представља разлику броја живорођених и умрлих особа на одређеној територији на 1000 становника годишње.

На територији пиротског округа ова стопа је негативна и стално расте због присутне чињенице да је број умрлих већи од броја рођених. У 2010 бележи мањи пад негативне вредности!! У 2011г негативни природни прираштај се повећава и има највећу негативну вредност у посматраном временском периоду - 10,97 (табела бр.6)

Табела бр.6. Кретање природног прираштаја на подручју пиротског округа у периоду 2006-2011.год.

Година	стопа природног прираштаја
2006	-7,7
2007	-9,9
2008	-10,2
2009	-10,4
2010	- 9,1
2011	- 10,97

Социјално економски – показатељи

На територији пиротског округа у 2011 год. било је 20246 запослених лица што је мање у односу на 2009г (24748 лица). Број незапошљених лица је такође мањи у односу на период из 2009г. Тако је стопа незапослености на територији пиротског округа у 2009 г(35,23) била већа од стопе незапослености у 2008 г.(32,69). Највећи проблем незапошљености присутан је у општини Бела Паланка (стопа је 50,23), док је најнижа стопа незапослености забележена у општина Пирот - 30,97 (табела бр.8).

Анализа просечне зараде запослених на територији пиротског округа у показује повећање просечне зараде у 2011 год. за 13,4 %. у односу на прошлу годину. Најнижа просечна зарада у поменутом периоду је у у општини Бела Паланка, док највећа просечна зарада у општини Пирот. (табела бр.9). У поређењу са Р.Србијом просечне зараде запослених у 2011.год. на територији пиротског округа биле су мање за 18,4% .

Таб.бр7 Број запослених и незапослених на пиротском округу у 2009.год и 2011.год

Општина	Запослени		Незапослени	
	2009 г	2011	2009 г	2011
Пирот	18108		8747	7335
Бабушница	2249		2013	1768
Димитровград	1927		1566	1458
Бела Паланка	2464		2784	2586
Округ	24.748	20246	15.110	13.147
Република Србија	1.889085	1.746138	730.372	763.052

* извор података :Републички завод за статистику ,Месчни билтен Националне службе за запошљавање-филијала Пирот

Таб.бр8 Стопа незапослености на територији пиротског округа 2008 г. и 2009 г и 2011г

Општина	2008 г	2009 г	2011г
Пирот	28,30	30,97	
Бабушница	35,06	38,07	
Димитровград	44,07	41,05	
Бела Паланка	45,82	50,23	
Округ	32,69	35,23	
Република Србија	24,6	26,0	23,7

* **Стопа незапослености** представља проценат незапослених у укупном броју активних становника

Табела бр 9 Просечна зарада без пореза и доприноса по глави становника на територији пиротског округа у периоду 2009- 2011.г

Општина	2009 год	2010 год	2011
Пирот	24572	29720	38268
Бабушница	19376	27603	30629
Димитровград	24093	25019	32463
Бела Паланка	13357	19677	27033
Округ	22.845	28.311	32098
Централна Србија	31.930	34.142	39322

* извор података Републички завод за статистику

Морталитет

Морталитет представља негативну појаву у природном кретању становништва и зависи од биолошких и економских чинилаца : биолошки су старосна структура, здравствено стање становништва, а економски- достигнути ниво животног стандарда, ниво образовања, услови живота и др.

Обзиром да је на пиротском округу присутан пад наталитета дужи низ година, промењена је старосна структура становништва у смислу повећања броја старих особа и повећаног очекиваног трајања живота. Стопа морталитета имала је растући тренд до 2007 год. а потом је у опадању до 2010г. Од 2011год.стопа морталитета је у порасту.(таб10)

Анализом умрлих према старости и полу у 2011год запажа се опадајући тренд, при чему је највећи број умрлих у старосној групи преко 55 година и то више припадника женског пола 44,8 , а мушкараца 39,9 промила. (табела бр. 11)

Табела бр.10. Стопа опшег морталитета на пиротском округу у периоду 2004-2011.год.

Година	Број умрлих	Општа стопа морталитета
2004	1204	11,7
2005	1570	15,5
2006	1478	14,8
2007	1709	17,3
2008	1629	16,8
2009	1621	16,9
2010	1495	15,6
2011	1620	17,0

Табела бр.11 Кретање стопа специфичног морталитета према полу и узрасту на пиротског округа у периоду 2007 –2011 год.

Година	0-4 година		5-19 година		20-54 година		55 и више	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
2007	0,1	1,5	0,4	/	3,0	1,4	47,3	41,7
2008	0,5	1,0	0,1	/	1,7	1,2	41,4	41,3
2009	1,1	/	0,1	0,1	3,0	1,5	44,7	40,4
2010	0,5	/	/	0,1	2,6	1,1	40,6	38,5
2011	0,6	1,1	/	0,3	3,5	1,4	39,9	44,8

Морталитет одојчади један је од најосетљивих показатеља здравственог стања становништва .Израчунава се као стопа и представља однос броја умрле одојчади на 1000 жиорођене деце у одређеној години и на одређеном подручју. Стопа чија је вредност испод 18, предствља врло ниску смртност одојчди.

На висину стопе смртности утиче деловање ендогених и егзогених фактора. У ендогене факторе спадају: генетски и конгенитални поремећаји, недонесеност, мала порођајна тежина, и разлог су неонаталног морталитета (0-27 дана по рођењу). Егзогени фактори: социо-економски услови, здравствена и социјална заштита и одговорни су за постнеонатални морталитет (од 28 дана до 1.године живота).

Табела бр.12 Кретање стопе смртности одојчади на пиротском округу ново у периоду 2007. - 2011. год.

Година	Морталитет одојчади	Неонатални морталитет	Постнеонатални морталитет
2007	4,5	4,5	/
2008	3,4	1,7	1,7
2009	3,2	3,2	/
2010	1,7	/	1,7
2011	3,5	3,5	-

Стопа морталитета одојчади од 2007г показује опадајући тренд и посебно има ниске вредности у 2010г,када је забележен само 1 случај постнеонаталног морталитета. У 2011г долази до пораста вредности стопе и то као последица неонаталног морталитета (0-27 дана по рођењу).Посматрано генерално, у протеклом периоду је неонатални морталитет био више заступљен од постнеонаталног .(таб.бр12).

Стопа ненаталног морталитета показатељ је утицаја ендогених фактора и може се превенирати предузимање мера на спречавању деловања истих: раним откривањем поремећаја у трудноћи, сарадњом са генетским саветовалиштем и максималном организацијом здравствене службе у пружању свеобухватне квалитетне пренаталне заштите жена (плода) у току трудноће и перинаталне заштите жена у току порођаја.

Стопа постнеонаталног морталитета као показатељ утицаја егзогених фактора (услови породичне средине, социјално економски фактори и начин живота, начин исхране и здравствена култура мајке, изложеност инфекцијама, коришћење здравствене службе и др.), може се успешно спречити сталним унапређењем квалитета рада здравствене службе и општим социјално – економским мерама.

Табела бр.13 Стопе пропорционалног морталитета деце млађе од 5 година и старијих од 55 год. на пиротском округу у периоду 2007-2011г.

Година	До 5 година	Преко 55 година
2007	0,3	93,2
2008	0,2	95,4
2009	0,1	93,6
2010	0,1	94,5
2011	0,1	90,2

Морбидитет (2011)

Морбидитет је показатељ негативног здравља и представља квантитативни и квалитативни одраз кретања здравља. На основу овог показатеља о обољевању становништва могу се добити информације о: раширености болести, појави нових случајева, степену успешности примене превентивних мера, степену успешности лечења и економским димензијама обољевања.

Општи морбидитет говори о раширености обољевања у току године за одређено подручје и израчунава се као стопа. Овај показатељ се претежно односи на коришћење здравствене заштите, различитих категорија становништва.

Анализа кретања стопе општег морбидитета у посматраном периоду показује да се од 2007 год. стопа смањује и има углавном стабилне вредности, до 173,6 у 2009г. Међутим од 2010 год стопа бележи пораст и у 2011г износи 244,2(табела бр.14).

Табела бр.14. Кретање опште стопе морбидитета у ванболничким службама на пиротском округу у периоду 2007.-2011.год.

Година	Укупна обољења, стања и повреде	Стопа на 100 становника
2007	172507	174.8
2008	169828	174.6
2009	166404	173.6
2010	175033	182,6
2011	232439	244,2

Стопа морбидитета у 2011 год. показује да сваки становник пиротског округа има у просеку 2,5 утврђена обољења и стања у току коришћења здравствене заштите.

Животна средина

1. Здравствена исправност воде за пиће

Праћење хигијенске исправности воде за пиће на територији пиротског округа врши се систематским прикупљањем, анализом, и статистичком обрадом резултата испитивања из постојећег мониторинга воде централних и локалних водовода и тумачења у складу са важећим Правилником.

У току 2011.год извршена је контрола здравствене исправности воде за пиће из централних градских водовода у Пироту, Димитровграду и Белој Паланци.

Резултати испитивања су показали да је од **920 узорка** воде за пиће из мреже централних градских водовода, здравствена исправност утврђена код **28 узорка (3,04%)**. Разлог неисправности је присуство бактерија фекалног порекла.

Из мреже међусеоског водовода Крупац у 2011 год. узето је **25 узорка** воде, од којих је **1 узорак** био здравствено неисправан. Узрок неисправности је одсуство резидуалног хлора. Вода је била бактериолошки исправна- није регистровано присуство бактерија.

Из мреже сеоских водовода узето је **43 узорка**, од којих је **25(58,14%)** показало здравствену неисправност због бактерија фекалног порекла и недостатка резидуалног хлора. Ово је показатељ да не постоји било каква дезинфекција сеоских водовода.

Са јавних водних објеката узето је **14 узорка** воде, а код **3 узорка(21,4%)** регистрована је здравствена неисправност због присуства бактерија фекалног порекла.

Са локалних водних објеката у 2011 год. узета су **35 узорка** воде за пиће. Код **27(77,14%)**, регистрована је здравствена неисправност, због присуства бактерија фекалног порекла, нитрата и амонијака. Дезинфекција локалних водних објеката се не врши, што за последицу има велики проценат неисправности.

На основу ових података може се рећи да се градско становништво пиротског округа из централних градских водовода снабдева хигијенски исправном водом за пиће, за разлику од воде из сеоских водовода и јавних и локалних водних објеката над којима се не врши хемијско санитарни надзор, контрола исправности воде и дезинфекција тако да такви извори водоснабдевања представљају сталну епидемиолошку опасност од избијања цревних заразних болести.

У току 2011гу складу са динамиком праћења квалитета површинских вода на територији округа ,узето је **29 узорка** површинских вода у циљу праћења физичко хемијских и микробиолошких параметара.

Резултати су показали да **5** узорка имају веома добар еколошки статус (припадају I класи), **9** узорка имају добар еколошки статус(II класа), **4** узорка имају лош еколошки статус(III класа), **3** узорка еколошки статус (IV класа) и **8** узорка су ван класе. Површинске воде се користе за купање и рекреацију грађана у летњим месецима, наводњавање пољопривредног земљишта и као реципијент за отпадне воде које се без предходног третмана упуштају у водоток.

2. Анализа података о загађености ваздуха у урбаним срединама

Контрола квалитета ваздуха у Пироту прати се континуирано на једном мерном месту свакодневно(индустријска зона) и на једно мерном месту повремено у току грејне сезоне. Прикупљају се узорци : чађи, SO₂ и NO₂ и једном месечно- ароседимент.

Повећање концентрације чађи дешавало се у грејној сезони а узрок је велики број ложишта у приватним домаћинствима. Сумпор-диоксид и азот –диоксид били су границама дозвољеног. Процена квалитета ваздуха путем аероседимента вршена је на основу вредности укупних таложни материја и кадмијума и олова. Резултати испитивања показали су да у 2011 год.нису утврђене повећане вредности укупних таложних материја и тешких метала у испитиваним узорцима.

Имунизација

Обухват деце обавезном имунизацијом према узрасту на територији пиротског округа у 2011.год реализован је 96,9% плана. Мања реализација у 2010г је била последица недостатка појединих вакцина ,па је уместо планиране три генерације, вакцинисана само једна генерација против хепатитиса Б,а код поједине новорођенчади вакцина била контраиндикована. (таб.бр.15)

Табела бр.15 Обухват деце обавезном имунизацијом у односу на план (%)

	2008год.	2009 год.	2010 год.	2011 год.
Регион	98,9	90,9	89,4	96,9
Пирот	99,3	92,3	70,3	99,2
Бела Паланка	98,0	92,4	91,2	94,1
Бабушница	97,4	90,4	89,6	91,5
Димитровград	98,1	88,9	100,0	91,5

ПРИМАРНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Служба Опште медицине (79.211 корисника на округу)

У служби Опште медицине у 2011. год. било је 449.946 посета лекару(74 лекара) од чега првих посета 165.087 и поновних 284.859.Реализовано је укупно 2699 систематских прегледа.Утврђено је укупно 159393 обољења, стања и повреда. У просеку сваки припадник популације одраслих у 2010 год.имао 2 оболења и реализовао 5,7 посета лекару.

Најчешће групе обољења, стања и повреда утврђене у служби опште медицине на округу, приказани су у табели бр. 16, а најчешће дијагнозе у табели бр. 17.

Табела бр.16 Структура најчешћих група обољења, стања, повреда у служби опште медицине у 2011.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Б.Паланка	Бабушница	Димитровград
Бол. система за дисање	(I) 23,5	(II) 21,0	(I)25,7	(I)36,5	(I)19,2
Болести система крвотока	(II)19,7	(I) 21,3	(II)20,1	(II)15,7	(II) 15,0
Бол.миш.-кош.с. вез.тквива	(III)10,8	(IV) 11,4	(III)10,5	(IV)6,9	(IV)12,7
Бол. система за варење			(V)6,2	(V)5,7	
Бол. мокраћнополног сис.	(V)5,5				
Симпт.знаци ,пат. налази.				(III)8,3	(III) 14,1
Болести нервног система					(V)7,2
Бол. коже и поткож. тквива					
Бол.жлез.са унутр.луч.исхр		(V)6,0	(IV)6,4		
Душевни поремећаји	(IV)9,6	(III)12,5			

Табела бр.17 Структура најчешћих дијагноза у сл.опште медицине у 2011г

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабушница	Димитровград
Pharyngitis et tonsillitis	(I) 12,9	(II) 9,0	(I)18,3	(I)28,1	(I)11,1
Hipertensio arter.	(II)11,5	(I) 12,4	(II)12,5	(II)9,6	(III) 8,1
Друга обољења леђа	(IV)5,8	(IV) 5,6	(III) 5,8	(IV) 4,2	(II)9,4
Друге спец.и неспец повреде					
Друге бол.коже и потож.тквива					
Други симпт. знаци и лаб.нал.	(V)3,4			(III)6,0	(V) 6,5
Друге бол. једњ.жел. и дванаесто палачног црева			(V)3,6	(V)3,6	
Dolor abdominalis et pelvis					(IV)7,4
Мигрене и друге главобоље					
Laringitis et tracheitis					
Неурот.стрес.сомат.поремећај	(III)6,5	(III)8,8	(IV)4,0		
Запаљ.душница.опст.б.плућа					
Дијабетес		(V)3,1			

**Служба за здравствену заштиту деце
(3.940 корисника на округу)**

У служби за здравствену заштиту предшколске деце у 2011. години, било је укупано 49810 посета код лекара(7 лекара),првих 24.617 и поновних 25.193,као и 9693 посета у саветовалишту. Утврђено је укупно 28123 обољења, стања и повреда.Један лекар збрињавао је у просеку 563 детета . Остварено је око 12,6 посета по детету у ординацији и 2,4 посете у саветовалишту. Регистровано је у просеку 7 обољења, стања и повреда по детету.

Најчешће групе обољења, стања и повреда утврђена у служби за здравствену заштиту деце на округу дате су у табела бр 18, а најчешће дијагнозе у табели број 19.

Табела бр.18 Структура најчешћих група обољења, стања, повреда у служби за здравствену заштиту деце у 2011.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабушница	Димитровград
Болести система за дисање	(I) 71,0	(I) 67,4	(I) 81,4	(I) 75,7	(I) 70,0
Заразне и паразит. болести	(II) 6,2	(II) 8,1	(V) 1,9		(II) 7,2
Бол. коже и поткожног ткива	(III) 4,9	(III) 4,7	(II) 4,2	(II) 7,4	(III) 5,3
Симпт. знаци, патол. налази	(IV) 3,4	(IV) 3,4	(IV) 2,2	(III) 5,6	(V) 3,0
Болести ока и припојка ока	(V) 2,5	(V) 2,8			(IV) 3,8
Бол. мочног система				(V) 1,6	
Болести система за варење			(III) 2,7	(IV) 3,0	
Бол. ува и мастоид. наставка		(V) 1,7			
Повреде, тровања, спољ. факт.					

Табела бр.19 Структура најчешћих дијагноза у служби за здравствену заштиту деце у 2011.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабушница	Димитровград
Pharyngitis et tonsillitis acuta	(I) 45,7	(I) 37,0	(I) 64,2	(I) 66,3	(I) 47,8
Infectiones tractus respiratorii	(II) 12,3	(II) 15,5	(III) 4,6	(IV) 3,6	(II) 16,1
Bronchitis acuta	(III) 7,0	(III) 9,0	(IV) 3,8	(V) 3,6	(V) 2,0
Др. бол. коже и поткож. ткива	(IV) 4,3	(V) 4,1	(V) 3,4	(II) 6,5	(III) 4,6
Друге вирусне болести	(V) 4,2	(IV) 6,0			(IV) 3,9
Laringitis et tracheitis			(II) 7,1		
Болести вежњаче ока					
Симпт. знаци, патол. лаб. налаз				(III) 3,6	

Здравствена заштита школске деце (10.948)

У служби за здравствену заштиту школске деце у 2011. години било је укупно 54150 посета лекару (12 лекара), првих 30.305 и поновних 23.845, као и 4.125 систематских прегледа. Укупно је утврђено је 34.583 обољења, стања и повреда. У просеку, један лекар збрињава је 912 детета школског узраста. Остварено је укупно 5,3 посета и утврђено по 3,2 обољења по детету.

Најчешће групе обољења, стања и повреда у служби за здравствену заштиту школске деце приказана су у табели 20, а најчешће дијагнозе у табели 21.

Табела бр.20 Структура најчешћих група обољења, стања, повреда у служби за здравствену заштиту школске деце и омладине у 2011.год

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланк	Бабуш-ница	Димитро вград
Болести система за дисање	(I) 64,6	(I) 60,1	(I) 78,5	(I) 65,0	(I) 68,9
Симп.знаци и пат.лаб налази	(III) 5,5	(III) 5,8	(V) 2,7	(II) 9,9	(IV) 3,9
Заразне и параз. болести	(II) 6,5	(II) 8,7			(II) 6,6
Бол. коже и поткожног ткива	(IV) 4,0		(II) 3,4	III 5,9	(III) 4,9
Повреде и тровањ. последице деловања спољних фактора	(V) 4,0	(IV) 4,5	(IV) 3,0	(IV) 3,8	
Бол. мокраћно пол.система				(V) 2,8	
Болести система за варење			(III) 3,2		
Болести мишић.кошт.система		(V) 4,1			
Болести ока и припоја ока					(V)3,4

Табела бр.21 Структура најчешћих дијагноза у служби за здравствену заштиту школске деце и омладине у 2011.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабуш-ница	Димитр овград
Pharyngitis et tonsillitis	(I) 39,9	(I) 27,2	(I) 66,4	(I) 58,1	(I) 53,3
Infectiones tract.respiratorii	(II) 15,9	(II) 22,8	(V) 2,4		(II) 10,5
Bronchitis acuta	(IV) 3,6	(IV) 4,4		IV 3,3	
Др.бол.коже и поткож.ткива			(IV) 2,7	(III) 4,7	(IV) 3,7
Dolor abdominalis et pelvis				(V) 3,3	(V) 2,3
Др.сим.знаци и пат. налази	(V) 3,1	(V) 3,2		(II) 6,3	
Друге вирусне болести	(III) 4,5	(III) 6,3			(III) 4,3
Laryngitis et tracheitis acuta			(II) 6,4		
Др.спец.и неспец. повреде					
Мигрена и др.главобоље					
Др.бол.црева ,потрбушнице			(III) 2,8		

Служба за здравствену заштиту жена (42080 жена преко 15 година старости)

У служби за здравствену заштиту жена у 2011 години реализовано је укупно 15.713 посета код лекара(9 лекара) од чега 8.385 првих и 7.328 поновних, као и 4126 систематских прегледа. Утврђено је укупно 18.494 обољења, стања и повреда. Један лекар збрињава 4675 жена. Број посета по једној жени је 0,4 а број обољења 0,4.

Најчешћа група обољења, стања и повреда утврђена у служби за здравствену заштиту жена је приказана у табела 22, а најчешће дијагнозе у табели 23.

Табела бр.22 Структура најчешћих група обољења, стања, повреда у служби за здравствену заштиту жена у 2011.год

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабушница	Димитровград
Болести мок. полн. система	(I) 71,8	(I) 66,7	(I) 87,6	(I) 82,5	(I) 94,6
Трудноћа,рађање и бабиње	(II) 14,8	(II) 18,5	(III) 4,5	(IV) 3,7	(III) 1,3
Тумори	(III) 8,4	(III) 9,7	(II) 6,9	(III) 4,0	(II) 2,6
Заразне и параз. болести			(IV) 0,5		
Сим.знаци,пат. лаб. налази	(IV) 2,2	(IV) 1,7	(V) 0,2	(II) 8,2	
Бол. крви и крвотв. органа					(IV) 0,7
Бол. жлез. са унут. лучењем	(V) 0,8	(V) 1,0			(V) 0,4
Бол. система крвотока					
Бол.коже и поткож.тквива				(V) 0,6	

Табела бр. 23 Структура најчешћих дијагноза у служби за здравствену заштиту жена у 2011.год.

Групе болести	Регион	Пирот	Бела Паланка	Бабушница	Димитровград
Друга запаљ. женских карличних органа	(I) 22,7	(I) 22,6	(I) 28,0	(I)18,7	(II) 25,6
Поремећај менструације	(II) 17,4	(II) 18,0	(II) 14,9	(II)16,8	(III) 14,3
Др.обољ.пол.мокраћ. пута	(III) 9,8	(III)10,6		(IV)12,6	
Morbi climactericti	(IV)7,0		(IV)7,4	(III)15,0	(I) 26,4
Salpingitis et ooph ritis			(V) 6,9		(V) 7,0
Cervicitis uteri			(III) 12,1		
Др.бол. сист. за мокрење			(V) 6,9		(IV)11,7
Cystitis					
Друге компликације трудноће и порођаја	(V)5,8	(IV) 7,3			
Neopl. malignum mamae		(V) 4,8			
Dolor abdomin.et pelvis				(V) 6,3	

!!!!

Болести од већег социјално медицинског значаја

У ову категорију сврставају се оне болести које су изазване факторима социјалне средине или је на њихов настанак утицај социјалне средине има велики значај.На основу критеријума - учесталости, смртности, неспособности и инвалидитета,економских последица по појединца и друштво и скуп дијагностичких и терапијских поступака који представљају основ за процену социјане болести, у ову групу спадају:болести срца и крвних судова, малигне болести, повреде, шећерна болест, болести зависности(пушење,акохолизам,нар-оманија),каријес....

Најчешће болести од социјално медицинског значаја које су регистроване на територији пиротског округа у 2011.год су:

1. малигна обољења(4364),
2. шећерна болест(4381)
3. коронарне болести(2651)
4. обструктивне болести(2115)
5. психозе(1057),
6. хронична бубрежна инсуфицијенција(38)
7. наркоманија(27)
8. мишићна дистрофија(5)
9. хемофилија (2)
10. реуматска грозница (1)

У периоду 2009 – 2011 год. запажа се повећање броја оболелих од болести већег социјално оменицинског значаја на пиротском округу (табела бр.24).

Табела.бр 24 Болести од социјално медицинског значаја на територији пиротског округа у периоду 2009- 2011.г

Обољења	Округ			Пирот			Бабушница			Б.Паланка			Димитровград		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Малигне б.	3898	4128	4364	2692	2841	2992	416	446	467	404	434	465	386	407	440
Психозе	993	1023	1057	734	750	766	103	107	115	61	66	72	95	100	104
Дијабетес	3926	4105	4381	2614	2679	2853	434	455	463	555	628	698	323	343	367
Коронар.б	2296	2484	2651	1604	1720	1824	173	197	210	273	295	317	246	272	300
Опструкт.б	1927	2021	2115	1393	1467	1534	68	68	68	261	276	291	205	210	222
Хр.бубр.ин	33	34	38	6	7	7	1	1	1	26	26	30	-	-	
Наркоман.	20	20	27	12	12	17	2	2	3	6	6	6	-	-	1
Прог.миш. дистрофија	3	5	5	3	3	3	2	2	2	-	-		-	-	
Хемофилиј	1	1	2			-						1	1	1	1
Реум.грозн.	-	1	1	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-

Коришћење осталих служби у ПЗЗ на пиротском округу

Хитна медицинска помоћ

У хитној служби пружена је помоћ за 37099 лица, од чега је 7951 на месту повређивања и разбољевања.

Рендген и ултразвучна дијагностика

Рендген дијагностику у 2011г. користило је 21952 пацијената, којом приликом је реализовано 25025 дијагностичких услуга. Ултразвучну дијагностику користило је 18600 пацијената и остварено 28848 услуга. .

Лабораторијска дијагностика

У 2011 год. урађено је укупно 121193 хематолошких анализа, 369728 биохемијских анализа и 255442 прегледа урина.

Поливалентна патронажа

Патронажа је на територији пиротског округа обавила 3094 посета новорођенчету и породиљи и 18422 посета породици.

Општа болница Пирот

Општа болница у Пироту располаже са 332 постеље. Дневно је у 2011 год било заузето 196 болничких постеља. Просечна заузетост болничких постеља износила је 59,8 %, а просечна дужина лечења 7,2 дана. У 2011г хоспитализовано је 9848 лица и остварено 72438 б.о дана.

Стопа хоспитализације била је 123,9 и налази се на доњој граници у категорији високе стопе.(преко 120 промила). Од укупног броја лечених у болници, умрле су 452 особе па је Стопа леталитета је 4,6 .У току 2011 год реализовано је 146502 специјалистичка прегледа(105,3% од плана) и 80848 интервенција за амбулантне пацијенте(61,5% од плана). Највећу искоришћеност постеља у односу на План, реализовале су: служба интерне медицине, одељење ортопедије и служба психијатрије (таб.бр.25). Подаци о леченим и оперисаним лицима у хируршким службама Опште болнице Пирот за 2011.годину приказани су у таб.бр. 26

Табела бр.25 Индикатори обима и квалитета болничке здравствене заштите за 2011. год

организационе јединице	постеље	Дневна заузетост бол. пост	Просечна дужина лечења	Просечна заузетост болничких постеља(%)	Искоришћ.б.п. у односу на план (%)	Стопа хоспитализације	Стопа леталитета болнице
Интерна медицина	73	55	9,1	75,6	86,1		
Пнеумофтизиологија	21	15	10,3	71,5	75,0		
Педијатрија	19	7	4,0	34,7	39,1		
Хирургија	50	24	5,8	48,6	51,1		
Гинеколог.и акушер.	44	19	4,6	43,9	47,6		
ОРЛ	9	4	6,4	48,4	53,5		
Офталмологија	9	4	5,3	41,7	44,2		
Ортопедија	27	21	8,1	76,8	86,4		
Урологија	14	7	3,6	49,7	55,6		
Неурологија	21	12	7,3	58,5	68,6		
Психијатрија	25	25	18,6	106,9	111,6		
Инфективно	7	3	6,3	46,0	54,1		
Продужено лечење	13	-	-	-	-		
УКУПНО	332	196	7,2	59,8	69,7	123,9	4,6

Табела бр.26 Број хоспитализованих и оперисаних лица у 2011г

Организациона јединица	постеље	Број хоспитализованих		Број оперисаних		
		план	извршење	план	извршење	%
ORL	9	480	250	95	78	82,1%
Офталмологија	9	520	259	230	169	84,5
Хирургија	50	2200	1518	930	1003	107,8
Ортопедија	27	700	929	495	430	86,9
Гинек. акушерство	44	1820	1520	2453	1708	67,6
Урологија	14	660	697	300	290	96,6
УКУПНО	153	6380	5235	4503	3678	81,7

Кадровска структура примарне и секундарне здравствене заштите на пиротском округу

Примарну здравствену заштиту у 2011г. обезбеђивало је укупно 505 здравствених радника и сарадника: 139 лекара, 267 медицинских техничара, 33 стоматолога, 59 стоматолошких техничара, 2 фармацеута и 5 здравствених сарадника.

Секундарну здравствену заштиту становништву у 2011г пружало је 375 здравствених радника и сарадника : 85 лекара ,3 фармацеута, 4 здравствена сарадник и 283 медицинских техничара.

Табела бр.27 Кадар у Примарној здравственој заштити на територији пиротског округа у 2011.год.

КАДАР	Округ	Пирот	Бабушница	Димитровград	Бела Паланка
лекари	139	69	22	20	28
стоматолози	33	22	3	2	6
фармацеути	2	-	-	-	2
здравствени сарадници	5	5	-	-	-
стомат. техничари	59	32	6	3	8
медицин. техничари	267	121	44	57	45
укупно	505	249	75	82	89

Табела бр.28 Кадар у Секундарној здравственој заштити(дијализа)
у 2011 год..

кадар	2011 год
лекари	85
фармацеути	3
здравствени сарадници	4
мед./фарм, тех.	283
укупно	375

Табела бр.29 Укупан број здравствених радника и здравствени сарадника
ПЗЗ и СЗЗ на територији пиротског округа у 2011 г.

кадар	2010
лекари	224
стоматолози	33
фармацеути	5
здравствени сарадници	9
мед.-фарм..тех.	550
стомат.техничари	59
укупно	880

ЗАКЉУЧАК

1. Број становника на пиротском округу се из године у годину смањивао. Процењени број становника пиротског округа за 2010.год (95193) показује да се број становника смањило за 21038 у односу на попис из 1991.год. На територији пиротског округа изражено је старење становништва, присутно је перманентно смањење учешћа најмалађе популације (0 –14 год.),а повећање учешћа старијих годишта (50 и више). То по *Sundberg-u* значи да је биолошки тип становништва пиротског округа - регресиван.

2. Наталитет становништва пиротског округа је низак, јер се број живорођених у протеклом периоду смањивао. **Стопа наталитета је неповољна** - има вредност 6,0 а све вредности испод 12 промила спадају у категорију неповољне стопе наталитета.У том смислу је и даље Природни прираштај негативан, а негативне вредности су веће у односу на протеклу годину и у 2011г. износи скоро –11 промила. (таб.бр.6).

3. Стопа општег морталитета имала је растући тренд до 2007 год. а потом је у опадању до 2010г (15,6). Од 2011год. Стопа општег морталитета је у порасту и износи 17,0 (таб10) . Стопа специфичног морталитета (по старости) има највеће вредности у категорији преко 55г али бележи опадајући тренд. У 2011 год. највећи број умрлих је у старосној групи преко 55 година и то у категорији припадника мушког пола(стопа 40,6) , а мање код жена (стопа 38,5)таб.бр. (11)

Стопа морталитета одојчади на пиротском округу спада у категорију врло ниске смртности . У посматраном периоду од 2007 до 2010 год, стопа је у сталном паду. Тако је у 2010 год, вредност сопе 1,7 и скоро је двоструко мања у односу на 2009 год.

У 2011г долази до пораста вредности стопе и то као последица учешћа неонаталног морталитета (0-27 дана по рођењу) и бележи вредност од 3,5 промила. Посматрано генерално, у протеклом периоду је неонатални морталитет био више заступљен од постнеонаталног .(таб.бр12).

4. Стопа општег морбидитета на територији округа у 2011г износила је 244,2 што значи да је сваки становник пиротског округа имао у просеку дијагностикована 2,5 обољења и стања .Број посета по становнику у здравственим службама пиротског региона био је: 6 посета у општој медицини, 15 у области здравствена заштита деце, 5,3 у области здравствене заштите школске деце и 0,4 посета у служби за здравствену заштиту жена .

5. Најчешће болести одраслог становништва биле су: 1.Болести система за дисање,2.Болести система за крвоток,3.Болести мишићно коштаног система и везивног ткива; код деце :1.Болести система за дисање, 2.Заразне и паразитарне болести и 3.Болести коже и поткожног ткива,код школске деце:1.Болести система за дисање, 2.Заразне и паразитарне болести 3.Симптоми,знаци патолошки и клинички лаборатор.налази.; и код жена:1.Болести мокраћно полног система, 2.Трудноћа рађање и бабињаре 3.Тумори

6. Најчешће болести од социјално медицинског значаја које су регистроване на територији пиротског округа у 2011г. исте су као у 2010г , али је дошло до повећања броја оболелих:

- малигна обољења(4363),
- шећерна болест(4381)
- коронарне болести(2651)

7. Стопа хоспитализације у 2011 год била је 123,9 и налази се на доњој граници, високе стопе хоспитализације. Заузетост болничких постеља 59,8% и просечна дужина лечења 7,2 дана. Ови показатељи говоре о недовољној искоришћености болничких капацитета пиротске болнице.

8. Најнижа просечна зарада запошљених на територији пиротског округа је у 2011год. била у општини Бела Паланка (27033) а највиша у општини Пирот (38268 дин).

9. Градско становништво на територији округа снабдева се хигијенски исправном водом за пиће за разлику од воде из сеоских водовода и јавних и локалних водних објеката над којима се не врши хемијско санитарни надзор, контрола исправности воде и дезинфекција тако да такви извори водоснабдевања представљају сталну епидемиолошку опасност од избијања цревних заразних болести.

Контрола квалитета ваздуха у 2011.г показује да је била повећана концентрација чађи у грејној сезони а узрок је велики број ложишта у приватним домаћинствима. Сумпор-диоксид и азот –диоксид,били су границама дозвољеног. Процена квалитета ваздуха путем аероседимента вршена је на основу вредности укупних таложни материја и кадмијума и олова. Резултати испитивања показали су да у 2011 год.нису утврђене повећане вредности укупних таложних материја и тешких метала у испитиваним узорцима.

Начелник центра за социјалну медицину
Др Драгана Јовановић
спец. социјалне медицине

Др Елизабета Алексић
спец. социјалне медицине

Прим.Др Вишеслав Ранчић
спец. социјалне медицине